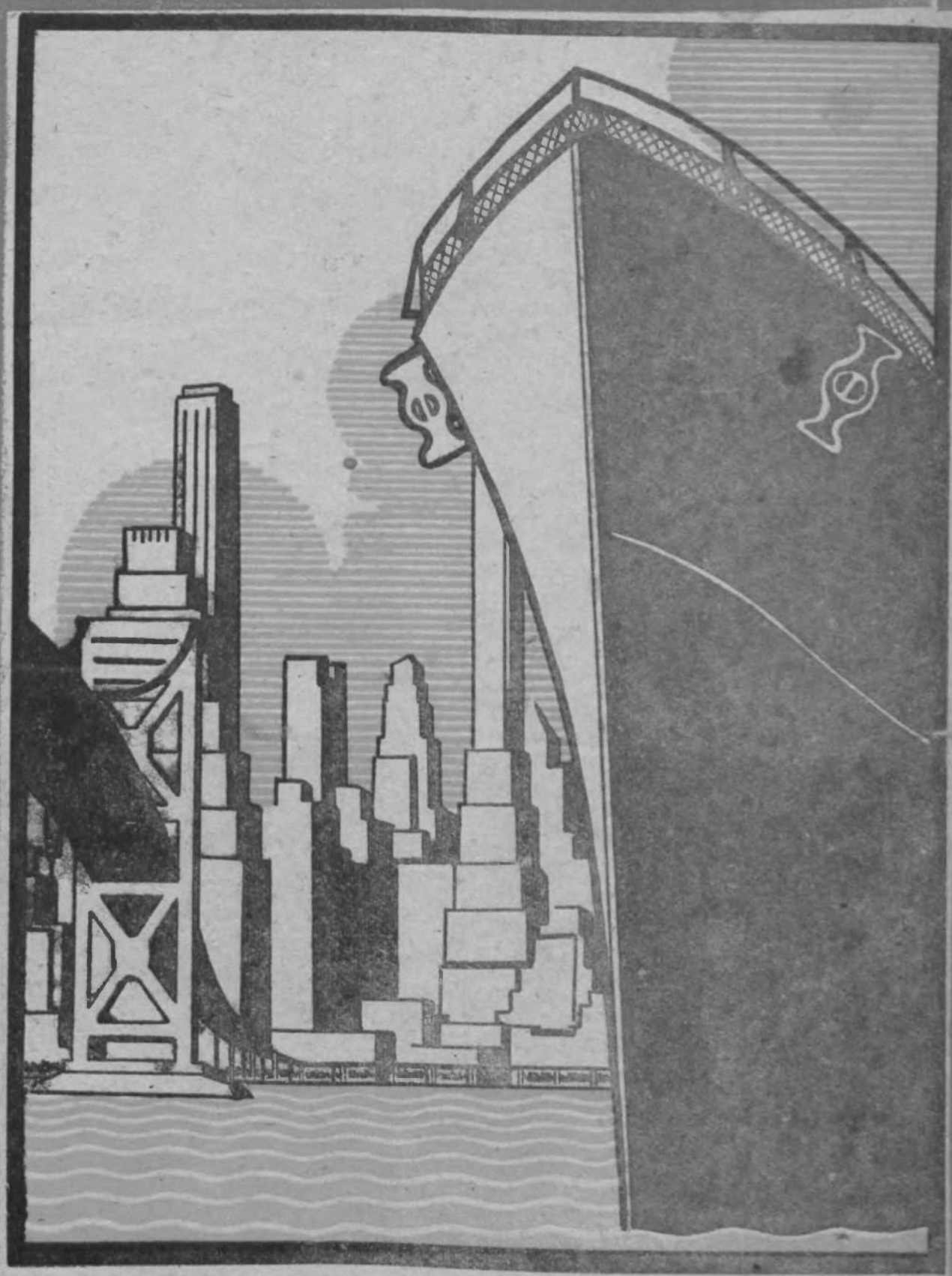

Число 7

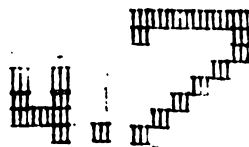
ПРЕДПОЛАДАЮТЪ

ЦІНА 3.50 МАРОК

INFORMATIVE MONTHLY
IN REFUGEE MATTERS

1947 p.

Видання Головної Переселенчої
Ради
МІНХЕН

З М І С Т
журналу "П е р е с е л е н е ц ь" ч.7.

1. На шляху до переселення А.П.	стор.3.
2. Переселенські громади та колонізаційні кооперативи інж.В.Потішко	" 7.
3. За правильний підхід до питання переселення д-р А. Віголь	" 15
4. Уперше відкрито в'їзні ворота В.П.	" 19
5. Бельгія приймає 20.000 європейських скитальців В.К - ий	" 23
6. Праці а не милостині В.З.	" 27
7. РІЗНІ ЗВІСТКИ У справі виїзду до Бельгії Аргентина приймає українців Совсти прагнуть обмежити скитальців у привілеях.	" 31

Адреса Редакції: Мюнхен Дахауерштр.9/II.

Друкується на правах рукопису

Редагує: К о л е г і я

НА ШЛЯХУ ДО ПЕРЕСЕЛЕННЯ Підсумки Другого Пленуму ГУПРади

Нашому загалові вже дещо відомо про ці всі зовнішні труднощі, що стоять перед нами на шляху до збірного переселення. Відомості ці обширніше висвітлено в журналі "Переселенець", частково на сторінках періодичної преси, а крім того обговорювано їх нещодавно на 2-му Пленумі ГУПРади, що відбувся 21. лютого ц.р. Причини цих труднощів виявлено не тільки на підставі безпосередніх спостережень, з голосів закордонної преси, але також у великій мірі їх підтвердили своїми заваженнями і заявами представники організацій наших заокеанських братів, які в турботі за нашу долю виразно на це звертали нашу увагу.

Часті нагадування про цей невідрадний стан не мають зовсім метою сліди будьяку зневіру, або доводити аж до одчаю слабші нервами одиниці через безвиглядність їхнього теперішнього стану, але навпаки мають причинитися лише до правильного підходу до проблеми. Мусить з'ясування дійсності має стати підґрунтям для того, щоб вияснити докладно ці труднощі, пізнавати їх джерело і причини та тим самим легше їм протидіяти. До тої акції покликані не тільки Переселенча Рада та наші заокеанські організації, що, за нашими відомостями, докладають також усі зусилля для рятунку скитальців, але успіх цих заходів залежатиме в головній мірі від нас-самих, цебто від нашого загалу нової еміграції.

Ми хочемо зупинитися лише на труднощах і потребах нашого внутрішнього характеру.

В чому справа? Поряд труднощів технічної-натури, як напр., потреба великих фондів на переселення, недостача транспортних засобів і т.д. маємо свої власні внутрішні перешкоди.

Від деякого часу спостерігається намагання деяких чинників різними простими і складними способами принизити моральну вартість скитальців, в тому числі і наших, щоб таким чином відірвати і ці держави, які проявляють охоту, прийняти на поселення цей, мовляв, безвартісний елемент. Праця цих чинників буває така хитра, що дехто навіть несповідомо стає її знаряддям та вождів за цим атаки на скитальців починають інколи з того боку, звідкіль найменше їх можна було сподіватися.

У створеній ситуації, мало спробувати грубо перебільшені, або часто викривлені окремі нездорові випадки, які звичайно, переносять на весь чесний загаль скитальців. Ми не можемо у наших зусиллях навіть заспокоїтися тим, коли покликані до цього чинники приступлять до всебічного і постійного висвітлювання додатних здобутків нашого народу, що він творив віками і творить до сьогодні на рідних землях, навіть і тут у невідрадних умовах еміграції. Таке похвалювання широкої інформації конче нам потрібне тепер не тільки для чужинців, але також і для себе самих, щоб підняти на душі слабших через самопізнання своєї національної вартості.

Ми мусимо далі поглиблювати нашу конструктивну роботу серед найширших мас і ділами тут на чужині доказувати всебічні здібності та охоту до творчої праці загально українських скитальців. Поряд з цим зразковим поведінкою у кожній ситуації і на кожному кроці в таборах і перед чужого оточення давати наглядні докази нашої справжньої вартості.

Нам потрібно тепер ясно собі усвідомити, що це саме той шлях, який відкриває нам, досі замкнені для нас, ворота у світ до вільного

і самотнього життя в протилежності до інакше витвореної дійсності, коли вважали нас за безформну і пасивну масу, здібну в найліпшому випадку до виконання служби наймитів. За освідомленням мусять прийти рішучі діла.

Нам треба чітко здавати собі справу з цієї ситуації і волид за цим спрямовувати наші зусилля в переселенчій акції, лінією спокійною і розважно обдуману, з'ясовуючи цей стан для цього, щоб мати спроможність поборювати всякі від'ємні прояви та планоно і послідовно закріплювати і поглиблювати додатні прикмети нашої збірності.

А якщо дійдемо до висновку, що це справді правильний підхід до справи, якого вимагає від нас вага хвили, то маймо також відвагу признатись, що не все у нас гаразд діється у цій ділянці. Для зрозуміння наведемо кілька прикладів. Говорячи про солідну організаційну підготовку громадського характеру в справах переселення на дальшу мету, можна почути інколи від свого співрозмовця і таку відповідь, що "загал" ставиться до тої справи якось байдуже. Чи справді справи так стоять? Нічого подібного. Ви спостерігаєте на кожному кроці, що загал має вже досить цієї скитальщини і хотів би вже раз десь осісти на постійну працю для побудови свого життя-буття та захити нарешті життям вільної людини.

Звідки в такому випадку беруться цього роду спостереження? Постійні дошкульні удари досі по наших людях щонайменше від вибуху другої світової війни та ненормальне життя від її формального закінчення встигли вже у деякого викривити його, зрештою здоровий досі, погляд на життєві явища. Така людина просто боїться, або й не хоче сьогодні думати на дальшу мету, щоб не пережити чергового розчарування. Цього роду люди чекають тільки на скорі і радикальні зміни, хоч вони мало ймовірні. Бо якже інакше можна собі пояснити такі явища, що як тільки десь появиться якийсь хитрий ошуканець, або просто хитрун, що "записує" людей на афідавити, або таки "дає", мовляв, готові візи на виїзд, то всі ці байдужі про це скоро доведуться, раптово оживляються та з'їжджаються до того добродія напередки з віддалі сотень кілометрів, щоб тільки без надуми і безкритично заплатити високий баран за приманчиву обіцянку.

Але, коли підходите до такої людини здалесяягачим пляном і вимагаєте від неї деякої терпеливості, ви стрінетеся з легковажним ставленням в цьому помилковому переконанні, що і так хтось за нього подумав і мусить ним даліше опікуватись без його особистої участі. Таких людей представляє нам найкраще правдива, а може й видумана історія з старшою самотньою бабусею на скринінгу. Оповідають про це так: на одному скринінгу запитали бабусю, чому вона не хоче повертатися на батьківщину. Вона дуже здивувалась, що чомусь причина цього була ще невідома. На черговий запит, як вона дасть собі раду сама у широкому чужому світі, - вона відповіла ввічливо - "та я вже, прошу пана, буду триматися тієї УНРРА, - куди вона, туди і я". Яка ж розабровача відповідь! Ми можемо до неї відноситись з поблажливим усмішкою у випадку старенької жінки, але не можемо потурати тому, щоб такі настрої поширювалися серед будьякого гурта скитальців.

У такому середовищі натрапляємо також подекуди на оговірливу байдужість до повсякденної праці, бо ці люди чекають тільки на "великі" потрясачі дії. Вони жадні, тільки на сильні враження, яскраві і перебільшені вістки, а конкретних, неприємних і неефективних повідомлень вони не хочуть сприймати.

З таких ненормальних і відірваних явищ роблять принагідні спостерігачі неправильні висновки, звичайно їх узагальнюють і хочуть потурати цього роду забаганкам. Вони домагаються "корисних", розсудливих

звісток у пресі, вимагають негайних "реальних" дій у справах переселення, хочби лиш на те, щоб "щось" робилося, для активізування, як вони кажуть, мас. Мовляв, така скучна робота, як перепис охочих до майбутнього і ще невідомого переселення та збирання дрібних внесків до переселенчого Фонду людей не зворушує.

Нам не туди дорога. Ми не хочемо потурати цього роду забаганкам, хочби вони викликали своєрідне "пожвавлення" організаційної роботи, бо це не веде до мети, яку собі намічує громадянська відповідальна установа.

Ми мусимо собі виразно сказати, що справа переселення не є будь-якимсь відокремленим актом від нашого всього громадського життя. Всі додатні і конструктивні дії нашого збірного життя допомагають нам здобувати можливості переселення. Але кожний, навіть окремий випадок, погана або злочинна поведінка одиниць від цієї мети нас віддаляє. Тому мусимо, перш за все, стати збірно всі до конструктивної праці ще тут на цій еміграції, та рішуче активно поборювати нездорові і шкідливі елементи, що зловживають нашим добрим іменем.

Порушені тут питання були, між іншим, темою обговорення останнього Пленума ГУПРади. Висновком тих нарад були здорові голоси і одностайні постанови делегатів, які при цьому схвалили дотеперішні заходи проводу ГУПРади та затвердили його плани праці у майбутньому.

Делегати однозгідно висловили на Пленумі таку розв'язку питань:

1/ Вони висловилися за дальшу посилену працю на місцях для здійснення опрацьованих планів, та за якнайшвидше звершення збирання тих дрібних внесків до переселенчого фонду, щоб створити для неї фінансову базу. З свого боку обіцяли повну активну участь у реалізації тих планів.

2/ З вдовolenням прийнято до відома заяву, що опрацювання вразового статуту для переселених кооперативних громад уже закінчується і незабаром буде розіслано по таборах. Присутні делегати погодились з цією думкою, що в тих кооперативах будуть гуртуватись охочі на переселення на те, щоб ще тут на місці провадити підготовчі практичні роботи з пристосуванням до потреб майбутнього поселення. У цій праці члени кооперативної громади мають себе взаємно пізнавати, закріплювати дружнє співжиття й приймати до свого гурту тільки вартісних робітників і чесних громадян.

3/ Зокрема більшу увагу присвячено питанням перевишколу у практичних фахах та поглибленню фахових знань серед позашкільної молоді. Витарчі започатковану у тій ділянці по таборах роботу переважно за ініціативою і під наглядом УТГІ, доручено скласти відповідним чинникам якнайдоцільнішу програму практичного і всебічного навчання з пристосуванням до майбутніх життєвих потреб.

При тому представники з місць прийняли на себе зобов'язання належно висвітлювати конечність придбання практичних фахів та заохочувати до масового і цілком серйозного відношення загалу до цієї важкої проблеми.

4/ У відповідь на різні обвинувачування в пресі, що показують загальне скитальцтво у неприхильному світі ухвалено безпощадно поборювати усі найдрібніші, нечесні і понижувчі нашу гідність вчинки та вибрики несумлінних одиниць. Акція в цьому напрямку не може обмежуватись тільки до відмежування здорового загалу від безвідповідальних одиниць, а треба з ними активно боротись, маючи на увазі цю величезну шкоду, яку вони приносять у всіх заходах переселення. Їх треба відокремлювати від здорового організму.

Це найважливіші справи, що мають нас скріпити на цьому внутрішньому фронті для заходів на зовні.

Таким чином ухвали 2-ого Пленуму дали нам цінні думки і вказівки для нашої дальшої роботи та морально підтримали ГУПРад у започаткованій нині праці. Коли вслід за цим піде послідовна і посилена праця на місцях, треба сподіватись, наша дальша доля не попливе за химерними хвилями випадку, а прийме такі форми, на які заолуговує собі наша вартісна, але досі бита лихом доля скитальщина.

А.П.

ПОЛЕКШІ ДЛІ В'ЇЗДУ ДО КАНАДИ

Як подає французька газета "Нувель де Франс" канадський міністр хліборобства Глен подав до відома нові правила про допущення дальших чотирьох класів емігрантів, що мають право на в'їзд до Канади. Як відомо, за канадськими законами, які обов'язують досі, допускається до Канади батьки /батько і мати/, не жонаті брати і сестри, жінка, якої чоловік живе в Канаді, чоловік, якого жінка живе там та не жонаті діти. Тепер Канада поширила список цих категорій, а саме можуть їхати сільські, гірничі і лісові робітники /невідомо, чи лісоруби чи лісові робітники, лісники, лісничі, інженери і т.д./. Крім цього має право їхати радня канадських фермерів, які можуть знайти там працю, овдовілі доньки або сестри канадських громадян.

Канада уповноважила своїх консулів у Брюсселі, Парижі та Гаазі організувати перегляд документів усіх емігрантів, що мають їхати до Канади. Не яно, чи консули організують свої представництва в Німеччині, Австрії та Франції, чи ні, а також чи потрібні для чотирьох нових категорій осіб афідавити.

За цим повідомленням українці, жиди і польські емігранти, оскільки вони відповідають цим новим організаційним приписам прийматись на загальних підставах. Жодної еміграційної квоти не встановлено.

Уряд обмірковує тепер питання про загальну післявоєнну еміграцію до Канади.

Проводяться переговори з Норвегією, Швецією, Грецією і Португалією про перевезення з Європи скитальців.

За останніми відомостями, до Європи приїжджають представники Канадського імміграційного бюро, які мають розпочати перевірку документів осіб, що мають афідавити до Канади і висилати їх.

Коли це докладно розпочнеться і де, подамо в найближчих числах нашого журналу.

ПОСЕЛЕНСЬКІ ГРОМАДИ ТА КОЛОНІЗАЦІЙНІ КООПЕРАТИВИ

I. Миємо бути готові до переселення.

Незважаючи на різні ускладнення і затримки в справі в'яснення правного становища повоєнних емігрантів у Європі, їх долі і зв'язаної з цим проблеми переселення їх з окупаційних зон на стали місця осідку, ця остання проблема усе ж таки з кожним днем наближається до свого вирішення. Її підстави гадати, що вирішення цієї справи може статися в той чи інший спосіб зовсім раптово. Тому миємо бути повсякчасно готові до нього.

Одно з важливих завдань підготувати до поселення в інших країнах - це організація поселенських громад і поселенських кооператив.

У цій статті хочемо попередньо висвітлити деякі організаційні моменти в побудові поселенських громад і подати спосіб, як саме передбачаємо їх вирішити.

Ці справи будуть обговорюватись на найближчому пленумі Головної Переселенської Ради. Було б бажаним дістати зауваження і пропозиції до них від ширших кіл нашої еміграції.

II. Що таке поселенська громада?

Практика української еміграції /поселення/ до різних чужих країн минулими роками показала, що окремий переселенець, особливо, коли він не знає місцевої мови, ні порядків, потрапляє на чужині в дуже скрутне становище. Коли ж він ще крім цього не має грошей, це становище буває зовсім страшно. Не зустрічаючи ні звідкіля підтримки, він може потрапити в тяжку матеріальну залежність від тих фірм, підприємств або людей, що дадуть йому роботу, землю чи кредити на господарське устаткування. Він тоді змушений буває поселятись в нездоровій місцевості, яких особливо багато в тропічних країнах, або працювати в несприятливих господарських умовах, за яких неможливо стати на власні ноги. Відомо, що в такий спосіб багато наших людей, які виїхали на еміграцію, загинуло в тропічних лісах та болотах.

Коли таких неорганізованих емігрантів приїждить до будьякої країни багато, держава також має з ними багато клопоту.

Через те для держави і для емігрантів краще, коли вони приїдуть організованими групами, які мають своїх перекладачів, керівників, що помагають їм організовано полягоджувати ової справи, як також усяких фахівців, що помагають їм улаштувати своє господарське і побутове життя та добре провадити овою працю. Члени такої групи помагають один одному і спільно розбудовують те, що не під силу зробити одному.

Державі полегчуються стосунки з такою групою, а різним фірмам легше дати на цілу групу кредити, бо вона може гарантувати їх сплату круговим поруком.

Така організована група емігрантів, що складається з людей різних фахів, які один одного обслуговують, група, що спільно підготовляється до переселення і спільно поселяється на новому місці, - становить поселенську громаду.

В залежності від того, яку працю має провадити громада на місці поселення, склад її може бути різний: інший, коли вона збирається осісти на землі і провадити сільське господарство, інший знову, коли вона їде до промислових районів, скажімо, на шахти, або на будьяку фабрику.

Наша еміґрація складається з 50 % селян, 30 % з людей, що хочуть інший фах, але можуть і хочуть працювати в сільському господарстві і з 20 % ремісників і культурної та технічної інтеліґенції, яка потрібна для культурного і господарського обслуговування решти 80 % людей.

Тому в основному розраховуємо на сільсько-господарську або колонізаційну іміґрацію для поселення на вільних землях. Така саме іміґрація найбільш бажана в більшості тих країн, що потребують іміґрантів.

Інші громади організуються на таких самих підставах, лише з добором до неї інших фахів.

III. Склад сільсько-господарської колонізаційної громади.

Така громада має складатися з 80 % селян хліборобів-фермерів та сільсько-господарських робітників, та з 20 % ремісників та інтеліґенції, що потрібні для обслуговування громади. Саме на такий склад громади погоджуються деякі держави, які передбачають приймати іміґрантів.

Склад громади повинен добиратися дуже уважно. Тут не може бути механічного підходу. Треба добирати людей працьовитих, чесних і здатних до громадського співжиття. Треба, по змозі, щоб вони один одного добре знали. Тому бажано гуртувати разом людей, які походять з одної місцевості, якщо вони цього бажать; як також з одного табору, де люди пізнали себе взаємно і зжилися. Слід також узгляднювати віровизнання людей. Це не значить, що кожна громада мусить бути обов'язково одного віровизнання; більша громада може бути мішаною, але в ній мусить бути достатня кількість людей одного віровизнання, щоб вони могли утримувати власну церкву і священика.

Окрім селян-фермерів та сільсько-господарських робітників у громаді мусять бути ремісники, потрібні для громади, ковалі, слюсарі, теслі, столярі, бондарі, лимарі, різні будівельні майстри, далі мірошники, молочарі, шкіряники, ткачі, також шевці, кравці, голярі і т.п.

Так само мусять бути у громаді різні середні і вищі фахівці: агрономи, інженери, механіки, зоотехніки, лікарі, ветеринари, землеміри, як також священики, вчителі, кооператори, перекладачі, диригенти, музиканти та інші культурні робітники.

Всі ці люди мусять бути добрані і організовані так, щоб кожен був потрібний і корисний для громади, мав у громаді забезпечену працю і заробіток, а ціла громада могла сама себе обслужити у всіх своїх господарських і культурних потребах.

IV. Завдання поселенської громади.

Завдання громади такі:

1. Належно добрати членів громади.
2. Вишколювати фахи, яких бракує, перевишколювати усі інші, відповідно до умов життя і праці на поселенні.
3. Правно підготувати і оформити переселення та поселення, тобто домовитися про те з належними установами, оформити документи, заступати інтереси громади та її членів перед різними установами.
4. Господарські підготувати переселення і поселення, тобто здобути засоби на переїзд, реалізувати німецьку валюту членів громади, заготовити машини і устаткування для поселення, здобути кредити на господарське устаткування громади та її членів і т.д.

5. До часу виїзду з Німеччини організувати працю своїх членів так, щоб вони могли собі заробити засоби на переселення та набуття корисну кваліфікацію.
6. Організувати упорядкований переїзд громади на нове місце.
7. Доцільно поселити громаду на місці поселення, підписати угоди, одержати і розділити землю, спланувати розселення громади, та організувати її суспільне і культурне життя.
8. Допомогти кожному членові розбудувати і належно провадити своє господарство чи варотат праці.
9. Розбудувати громадські господарські та культурні заклади: шини, електровни, різні підприємства, майстерні і т.п.
10. Розбудувати громадські культурні заклади: церкву, школу, лікарню, дитячі садки і оселі, театр, читальню і т.п.
11. Організувати, якщо це буде дозволено місцевими законами, громадську адміністрацію: управу, суд, поліцію і т.п.
12. Організувати суспільну опіку над старими, виrotами, хворими і т.п.

V. Склад громади.

Оскільки громада має спільно поселятися, вона повинна бути такою великою, щоб могла утримати церкву, школу, лікарню тощо, та виконувати свої завдання, вище нами зазначені.

Розмір громади залежить також від способу розселення, - селами, чи окремими хуторами-фармами, чого наперед покищо не можемо передбачити.

Ми вважаємо, що легше в кількох менших громадах скласти, коли виявиться в цьому потреба, одну велику, ніж велику розбивати на малі. Тому гадаємо, що треба організувати переважно невеликі громади, села, але такі, щоб могли самостійно утримувати потрібні громадські заклади. За таку найменшу громаду можна вважати 200-300 родин, або разом 500-800 осіб.

Така громада потребувала б 160-250 фарм чи земельних наділів /решта ремісники та інтелігенція/. Коли рахувати по 20 гектарів на кожного, то разом це становило б 3200 до 5000 гектарів землі, або площу 7 км довгу і 7 км широкую.

Ця площа досить зручна при оселенні одним селом і при хуторному оселенні в малим адміністративно-культурним осередком у центрі.

VI. Внутрішня організація переселенської громади та її органи.

Розглядаючи завдання переселенської громади, бачимо, що вони поділяються на три групи: 1/ завдання суспільно-адміністративні, 2/ господарські та 3/ релігійні.

" А. До завдань суспільно-адміністративних належить організація внутрішнього правопорядку і судівництва в громаді, санітарного, шкільного і культурного обслуговування громади, а також здійснення загально-обов'язкових господарських заходів /збирання державних податків, виконання різних повинностей, часом дорожнє будівництво і т.п./. Сюди ж належить правна охорона членів громади та суспільна опіка над ними.

Всі ці справи однаково міром торкаються кожного члена громади або мають обов'язковий для кожного характер. Тому вони матеріально забезпечуються обов'язковими для членів громади податками.

З податків складається бюджет громадського самоврядування. Витрати за цим бюджетом не мають на меті господарського зиску, вони безповоротні. Тому до цього бюджету не можуть зараховуватися чужі, позичені кошти. Для здійснення суспільно-адміністративних завдань громада мусить мати органи громадського самоврядування.

За виробленою вже українською традицією та практикою емігрантського життя ці органи будуються за демократичними принципами, тобто обираються на підставі демократичних виборів /загальних, рівних, таємних і пропорційних/.

Звичайно ці органи складаються з а/ Громадської Ради, б/ Управи, обраної Радою, в/ контролі та г/ громадського суду.

В цей спосіб організовано існуючі органи наших таборових і позатаборових емігрантських громад, що творять систему ЦНУЕ.

Якщо б цілий табір становив одну поселенську громаду, існуючі в ньому органи громадського самоврядування були б одночасно і органами поселенської громади. Коли ж громада не охоплює усього табору, або має ще членів, які живуть поза табором, вона мусить мати власні органи самоврядування.

Може статися, що за законами країни, де громада поселиться назавжди, будуть зобов'язувати інші форми самоврядування, які, річ певна, доведеться громаді застосовувати, але до часу приїзду туди, зазначені наші форми у всякому разі можуть діяти.

Б. До завдань господарських належить організація праці і господарства членів громади, господарська підготовка переселення, і розбудова на поселенні господарства кожного члена громади та громадських господарських закладів.

Господарські заклади неоднаково мірою інтересують кожного члена громади, неоднаково використовуються кожним членом і для нікого не обов'язкові. Тому вони матеріально базуються не на обов'язкових податках, а на добровільних складках зацікавлених членів громади.

Всі господарські заходи проводяться за принципом господарської доцільності і зиску, і якщо вони проводяться правильно, кошти, вкладені в них, не пропадають, а зберігаються в різному майні та цінностях і навіть дають прибуток, а тому їх можна, коли це потрібно, повернути вкладчикам. Через те до господарських заходів можна притягати чужі, позичені кошти, які пізніше повертаються кредиторам.

Для здійснення господарських завдань громада мусить мати спеціальні господарські органи.

За виробленою українською традицією і перевіреною практикою, такими господарськими органами мусять бути кооперативні організації.

Члени поселенської громади організують поселенську чи колонізаційну кооперативу, яка здійснює усі загально-громадські господарські завдання. Крім того, всередині цієї кооперативи або окремо від неї, можуть творитися менші кооперативні спілки, артілі тощо для виконання спеціальних господарських заходів, у яких заінтересована частина членів /напр., різьбарська артіль, хорова капела і т.п./.

В. Церковно-релігійні справи інтересують кожного члена громади неоднаково мірою і крім того церковно-релігійне життя може будуватися у різних формах. Тому матеріально воно ґрунтується на добровільних безповоротних вкладках віруючих. Спосіб побудови церковних організацій приписується відповідним вищим церковним керівництвом і не залежить в ніякій мірі від інших органів громади.

Ми вже вказували, що у великій поселенській громаді може бути

дві церковних організації, незалежних одна від одної, відповідно до віровизнання членів громади.

Г. Таким чином поселенська громада має такі органи: а/ органи громадського самоврядування, б/ кооперативно-господарські та в/ церковні органи. Всі ці органи будуть і діють незалежно один від одного.

Щодо окремішності церковного життя ні в кого нема сумніву. Але часто висувались пропозиції об'єднати суспільно-адміністративні органи з господарськими, тобто, або мати лише органи громадського самоврядування, які виконували б також господарські завдання, або лише кооперативні органи, які виконували б суспільно-адміністративні функції. Переселенська Рада має вже проекти статутів таких кооператив.

Треба рішуче відкинути таке об'єднання адміністративних і господарських функцій в одному органі і саме з таких причин:

1. Для ведення справ суспільно-адміністративних і господарських потрібні різні люди.

2. Коли б органи громадського самоврядування провадили також господарські справи, то вони неминуче змішали б кошти громадського бюджету з коштами господарськими і мали б частину останні витратити на безповоротні бюджетові видатки.

3. Вкладники, що дають гроші на господарські заходи та сторонні кредитори не довірять своїх грошей адміністративному органу, бо будуть боятися по перше, щоб вони не пішли на бюджетові видатки, а по друге, адміністративні органи складаються з людей, які можуть невміло з такими коштами поводитися і тому повернення останніх вкладниками незабезпечене.

4. Вкладники, члени кооперативи самі легко можуть змінити кооперативну управу, коли вона погано працює, змінити ж громадську управу вони так легко не можуть, бо для того потрібні загальні вибори, в яких не всі члени громади можуть бути зацікавлені.

5. Адміністративна Управа, коли вона керує також господарськими справами, може використовувати свої адміністративні можливості для господарського затиску членів громади, і через той затиск унеможливити кожному з них висловлювати свою думку і волю. Через те, в такій громаді ламається демократичний лад, а встановлюється безвідповідальність адміністрації, зловживання і несправедливість.

Взагалі органи громадського самоврядування є органами правопорядку і карності, вони мають розсуджувати і карати зловживання кооперативних і взагалі господарських органів. Коли ж вони самі будуть ті зловживання робити, нікому буде їх розсуджувати і карати.

Так само буде, коли кооперативним органам надамо прав адміністративних.

Отже громада мусить окремо будувати своє суспільно-адміністративне та господарське життя і відповідні органи. Залежно від цього вона мусить мати і два статuti: статут громадського устрою і статут кооперативної організації.

Яона річ, що органи громадського самоврядування, як органи загального громадського правопорядку, оберегаючи права та інтереси кожного громадянина від порушень, мусять здійснювати громадську контроль над діяльністю кооперативних органів, з погляду законності їх дій, а кооперативні органи, проводячи свою роботу незалеж-

но від органів громадського самоврядування, мусять підпорядкуватися останнім у всіх справах загального громадського правопорядку і обов'язків.

VII. Поселенські /колонізаційні/ кооперативи.

Україноські емігранти в своїй масі - бідні люди. Кооперативна форма найкраща і єдино можлива форма організації господарського життя бідних людей. Ця форма дозволяє поєднати невеликі засоби багатих членів у більший капітал, з яким можна проводити господарські операції. Крім того, об'єднавшись у кооперативу ці люди набувають т.зв. кредитосдатності, тобто можуть діставати за круговою порукою кредити, в той час, як кожний з них зокрема не може мати довіря кредиторів. Нарешті спільними силами дрібні продуценти можуть оплачувати кваліфікованих господарських керівників, які уміло провадитимуть господарські операції та порадять як правильно вести своє мале господарство чи верстат праці кожному членові кооперативи.

Але, щоб кооператива існувала і була корисною для своїх членів потрібно, щоб вона була кооперативною не лише за формою, але і за змістом. А кооперативний зміст полягає в товариських відносинах між членами кооперативи, у відсутності егоїзму та нахили одного за рахунок інших і в демократичному способі керівництва справами кооперативи.

Через те для кооперативи не підходять люди нечесні, жиді, егоїстичні, негромадські, недемократичні або люди багаті, що мають власні великі інтереси, які не сходяться з інтересами маси членів кооперативи.

Щоб кооператива дійсно мала кооперативний характер і служила інтересам маси її членів, вона повинна: а/ мати правильно складений кооперативний статут, б/ підлягати громадській контролі, в/ мати керівні органи, добрані з господарсько досвідчених, але при тому абсолютно чесних і з громадськими нахилами праці людей.

Збереження цих умов, зокрема в колонізаційних кооперативах, має особливо велике значення. З цими кооперативами пов'язується значно більші інтереси їх членів, ніж, скажімо, з сільською торговельною кооперативою, тому крах такої кооперативи може надто дошкульно вдарити кожного її члена або навіть зіпсувати йому все його даліше господарське життя.

Отже при організації колонізаційних кооперативів треба особливо обережно і уважно підходити до добору людей до керівних органів. Не можна довіряти першому ліпшому "енергійному" ініціаторові, який може виявитися недобросовісним комерсантом, а організувати керівництво з перевірених людей та забезпечити тверду громадську контролю над тим керівництвом. Але, особливо, важно мати правильно складений статут, бо статут визначає і оберігає права членів кооперативи і має силу закону.

До Головної Переселенчої Ради поступило на затвердження декілька статутів колонізаційних кооперативів. В деяких з них є ті чи інші пункти, що загрожують пізніше поганими наслідками для членів кооперативи. Наприклад, в одному зазначено, що члени "основоположники" мають більші права супроти інших членів, зокрема при заміщенні органів керівництва. Це означає, що члени кооперативи не зможуть обрати до Управи кого вважатимуть за крадого, лише "ініціаторів", що підписали статут. В результаті 15-20 чоловік "основоположників" будуть з власної волі рятати про матеріальний добробут

яких 1000 членів кооперативи. А це може потягнути за собою і зловживання і несправедливості.

Тому радимо емігрантам приймати статuti колонізаційних кооператив лише перевірки і ствердження їх Головною Переселенською Радою, для чого треба надсилати їх до Ради в трьох примірниках, з яких один буде повернуто кооперативі з затвердженням.

Переселенча Рада розробляє і незабаром видасть типовий статут колонізаційної кооперативи, який усуне потребу складати різні саморобні недосконалі статuti. Радимо також усім тим кооперативам, що вже утворилися, підкождати того статуту і перейти на нього.

VIII. Чи пора вже організувати поселенські громади та кооперативи?

Так, пора вже організувати поселенські громади і кооперативи. Поки вони зорганізуються і налагодять свою працю, пройде кілька місяців, а нам треба бути завжди готовими до можливості переселення.

До організації громад, тобто для добору в них людей нема жадних технічних перешкод і це треба розпочинати негайно. Переселенські Управи в таборах і областях одержать відповідні вказівки про те. Тепер покищо провадиться запис до реєстру переселенчого фонду усіх, бажаючих переселитися.

Щодо кооперативів - справа складніша. Кооператива не може провадити жадної господарської діяльності, коли вона не зареєстрована в німецьких торговельних судах, а ці органи покищо не завжди погоджуються реєструвати наші кооперативи. Без того ж усяке збирання вкладів тощо безпредметне, бо із зібраними грошми не можна нічого робити. Ми вживаємо централізованих заходів до того, щоб ці кооперативи реєструвалися коли таке право буде одержано, вони зможуть нормально провадити свою роботу. Тимчасом окремі кооперативи, що будуть організовані за нашим типовим статутом, можуть клопотатися за реєстрацію в кожному окремому випадкові. Зрештою вони бодай хоч організаційно мусять бути готові до діяльності, поки одержать правні можливості для того. Тому, до утворення колонізаційних кооператив також слід приступити негайно, як буде оголошено типовий статут для них. Якщо ці кооперативи буде організовано в таборах, вони зможуть дещо робити і без реєстрації в німецьких судах, наприклад заклада-ти різні виробничі варстатти за допомогою UNRRA, там де це можливо.

ВИСНОВКИ:

1/ Справа підготовки до переселення українських емігрантів з окупаційних зон та поселення їх на місцях постійного осідку - актуальне завдання.

2/ Основний спосіб підготовки до переселення і поселення - це організація поселенських громад, до якої слід конкретно приступити.

3/ Потрібно організувати переважно сільсько-господарські поселенські громади, що складаються на 75-80 % з селян-фермерів. В складі громади мусять бути потрібні для господарського і культурного обслуговування громади ремісники, фахівці та культурні і громадські робітники.

4/ Поселенські громади мусять побудувати свою господарську організацію окремо від господарського самоврядування. Ця господарська організація мусить базуватися на кооперативному статуті, погодженому з Переселенською Радою./колонізаційної кооперативи/.

5/ Внутрішнє самоврядування громади мусить базуватися по-
на статуті таборових чи повітових Рад. Якщо поселенська громада
складається з мешканців одного табору і становить в ньому біль-
шість, вона обслуговується існуючою вже таборовою чи повітовою Ра-
дою. Якщо вона складена з мешканців різних таборів і повітів, му-
силь завчасу до виїзду і в порозумінні з ГУПР створити власну ра-
ду та інші органи самоврядування.

6/ Недопускати об'єднання в одних органах господарських і
самоврядувальних функцій, як також дбати, щоб господарська орга-
нізація громади була побудована на дійсно кооперативних засадах.

7/ Колонізаційні кооперативи повинні реєструвати свої стату-
ти в Головній Переселенській Раді, а після того в німецьких торго-
вельних судах. До реєстрації в судах вони можуть провадити госпо-
дарську діяльність лише в межах табору, за згодою УНРРА.

Колонізаційні кооперативи мусять підлягати громадській кон-
тролі з боку органів ЦПУЕ та Переселенської Ради; в яком тримають
безпосередній контакт у всіх справах переселення.

Інк. В. Потішко

СТАБІЛІЗАЦІЯ ЕМІГРАЦІЇ

Цікаві міркування на цю тему подає лондонська польська газе-
та "Дзєннік польскі" і "Дзєннік колоніза" від 4.січня ц.р. Говоря-
чи про нову польську еміграцію ця газета пише:

Остання, теперішня фаза еміграції має характер передусім полі-
тичний. Не треба однак випускати з уваги деяких інших загальних я-
вищ, таких передусім, як технічний переворот у виробництві, транс-
порті і ополученнях, який спричиняється до того, що навіть за змі-
ни політичних умов еміграція залишиться надалі, хоч може в менших
розмірах, як суспільне явище нового типу, як постійна частина наро-
ду поза межами батьківщини, що підтримуватиме з метрополією нерозрив-
ний духовий, особистий і технічний зв'язок. Просто говорячи, техні-
чний переворот, який сьогодні переживаємо, змінює дотеперішні умови
життя народу і підкреслює його характер як спільноти перш за все
духової, як морального організму. Ще більшого значення набере в май-
бутньому те, що ми думаємо і як ми відчуваємо, як діятимо, а не
тільки те, де ми географічно находимося.

Теперішній час виявляє тенденції до стабілізації міжнародної
ситуації і ці тенденції мусить засвоїти собі вся еміграція. У ста-
новищі її ні завтра, ні післязавтра не станеться жадних вирішальних
змін, тому цей час треба використати не тільки, щоб забезпечити со-
бі нормальне існування, але і для того, щоб діяти як спільнота, ціл-
ком свідомо свої мети й можливості, іншими словами, треба конче
глибоко думати на дальшу мету і поважно працювати там, де хто може
і вміє. Умови життя еміграції ненормальні, вороги не сплять, тому
всьяке нерозважне поступовання, поверховність, всякі внутрішні свар-
ки замість спільної дружньої, справді братньої співпраці принесе
шкоду не тільки в першу чергу нам самим, але й всьому нашому наро-
дові. Основні грубі помилки роблять звичайно при організації під-
став суспільного життя. Раз погано організоване, важко виправити по-
тім. Тому треба думати глибоко і поважно над цим, щоб ця організа-
ція мала мету, була гнучкою, а одночасно солідною і тривалою.

ЗА ПРАВИЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ПИТАННЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

Останні місяці принесли значне позбавлення організаційної і підготовчої праці у ділянці нашого дальшого переселення. Оформлено центральні керівні органи, що почали вже діяти, започатковано мережу низових клітин. Справи переселення жваво дискутуються не тільки на сторінках преси, але стали навіть темою щоденних розмов загалом. Свідомість того, що справи дальшої еміграції стають сьогодні центральним питанням нашого життя-буття, дійшла до широкої громадськості.

Наряду з тим можна завважити доволі різне розуміння самої справи та різні підходи до її розв'язки. Дискусії на цю тему тривають; знайти правильний підхід до питання еміграції не тільки бажано, але й конечно потрібно. На цю тему хочемо висловити кілька засадничих думок та знайти належний відгук серед нашого загалу.

Щоб правильно висвітлити проблематику переселення, треба - на нашу думку - виходити з такої основної тези:

П и т а н н я п е р е с е л е н н я - ц е о д н а з о к л а д о в и х ч а с т и н з а г а л ь н о ї у к р а ї н с ь к о ї п р о б л е м и . Воно вплетене у два комплекси український і чужий; нерозривно пов'язане з кожночасною нашою внутрішньою і зовнішньою ситуацією.

Отже цього питання не можемо ніяк відокремити ні від тих, що хотіли б відокремитися від нас, ні від тих, що ми від них хотіли б - же й як виразно - себе відмежувати. Бо самозванці дії різних переселенчих отаманів, які не хочуть визнавати покликаних загалом координувачих і виконних центральних чинників і через те відокремитися від нас, діють в тому ж самому середовищі - зовнішньому і внутрішньому і до тих дій ГУПР мусить кожночасно займати будьяку позицію. Злочинний елемент який, скажімо, є серед українців, що від нього ми вже хотіли б відокремитися, робить нам у держав нашого можливого поселення опінію, що при воїх наших розмовах з представниками тих держав є поважною перешкодою в досягненні корисної для нас розв'язки. Найкращий доказ цього, широко відома справа з інтерв'ю Г.Гегнера на тему "Злочинці в фортецях".

З цієї тези випливає konieczність постійно мати на увазі при розгляді засадничих питань т.зв. "переселенчої політики" кожночасну зовнішню і нашу внутрішню ситуацію. Тільки це може забезпечити нас перед прикрими помилками і розчаруваннями.

Над зовнішньою ситуацією не доводиться ближче зупинятися. Характерний факт після двох років - ми не маємо ще миру, сьогодні ясно вирисовуються дві ворожі собі сили - сили Заходу і Сходу.

Щодо нашої внутрішньої ситуації, вона подляється на відносини на наших рідних землях /загроза фізичного і духового винищення/ і наш стан по той бік залізної заслони на лужині /непроглядне завтра, можливість організаційного розбиття, загроза дальшого морального розкладу в емігрантських умовах й відродження наших внутрішніх суперечок, яких так багато було в минулому і які нікого і нічого не навчили.

Ситуація, що витворилася є вислідом двох сил: ч у т о ї , що є сумою прихильників і ворожих нам чинників - т а н а ш о ї , що є сумою наших позитивних та негативних прикмет.

Кожна майбутня зміна нашого стану залежатиме тільки від тих двох сил. І ціла п о л і т и к а , а в цьому і "переселенча політика" в основному зводяться до того, щоб:

з м і ц н и т и д о м а к с и м у м у с в о ї п о з и т и в н і с и л и і з д о б у т и я к н а й б і л ь ш е ч у ж и х

прихильних нам чинників; нищити внутрішні негативні сили і поборювати чужі, ворожі нам.

Реалізація цього єдиного принципу успіху в кожній політиці вимагає якнайвищої активності з нашого боку. Як часто ми зустрічали і тепер зустрічаємо байдужих громадян, що на всі пропозиції, перекопання до активності відповідають, що завтра і так усе зміниться. Так минають роки, а вони й не бачать, що завтра це тільки наслідок їх "роботи" сьогоднішнього дня.

Нищення чужих ворожих сил ніколи не обійдеться без боротьби і то у всіх можливих тільки формах. Ця боротьба однак мусить вестися за підготованим планом, за усіх засад стратегії. Навіть за найбільш удачного плану атаки, мусить бути приготований план відвороту.

З двох можливостей - повернення на батьківщину, чи дальшої еміграції - ця остання видається сьогодні кончею нашого найближчого майбутнього. Але еміграція не означає відречення від наших найвищих і остаточних цілей, якщо тільки еміграцію розглядати з погляду цілості.

У нормальних умовах має кожна еміграція у відношенні до свого краю, два основні завдання: це репрезентація краю і підтримування зв'язків з ним контакту і урегулювання та підтримування зв'язків ззовнішнім світом.

Немає сумніву, що і ми колись перед історією будемо вимушені відповісти на питання, як ми виконали це накладене на нас сьогодні завдання. Але ми знаходимося ще в особливому стані зогляду на становище нашого рідного краю. Збереження субстанції цієї маси, що вийшла на еміграцію, висувається як завдання на перше місце. З цього випливає напрямні нашої переселенчої політики про можливо збірне поселення до малого числа країн з можливістю збереження нашої духової і матеріальної самобутності. Відповідна тактика переведення наших заходів повинна забезпечити нам досягнуті максимум цих домагань.

В тому розумінні наше емігрантське життя і далі наше переселення і поселення не є втечею для самого збереження фізичного існування окремих осіб, а виконанням великого і кончею завдання, потрібного для нації у відповідний мент. Воно немає вічних незмінних відносин між народами; відносини міняються, а доля народів залежить всетаки від них самих.

Якщо йде про зв'язки з чужоземними чинниками, вони потрібні не тільки для майбутнього, для виконання нашої місії як еміграції /репрезентація і зв'язки/, але вони потрібні вже нам сьогодні, щоб осягнути максимум цих домагань.

В приватному - особистому житті підтримування зв'язків вимагає трьох елементів: вміння, часу і грошей. Для спільноти приходить ще четвертий елемент: масовість - мистці з мистцями, науковці з науковцями, господарники з господарниками і т.п.

Для практичного використання масовості зв'язків потрібні організаційні координуючі центри. Ми справді бідні на зв'язки з чужинцями.

А все ж таки дотеперішня наша робота показує, що й ми можемо чимало досягнути, коли зосередимо наші, хочби й як розпорошені і малі капітали зв'язків.

На доказ цього наведемо хочби світову організацію так впливового народу як жидівського, або недавнього з'їзду "Совзу поляків на еміграції".

Відвідини наших заокеанських братів і розмови з ними переконують нас в цьому, що повстання координувачого світового осередка українства потрібне не тільки для актуального і кінцевого тепер завдання як наше переселення, але й для того, щоб стара й нова еміграція могли відіграти ту важну роль, що їй на нас сьогодні накладає стан нашого краю. Створення того рода центра можливе тільки на принципі внутрішньої аполітичності, — подібно як ЦПУЕ /українське самоврядування/.

Ми кинули лише думки на ці проблеми. Можливо, що вони потребують ще доповнення, або розроблення в тому чи іншому напрямку. Всежтаки ми переконані, що тільки за такого розуміння справи можна знайти правильну відповідь та розв'язку ситуації, до їх у справі переселення може принести нам життя.

Д-р Атанас Фіголь

ФРАНЦІЯ ПОТРЕБУЄ КОНЧЕ РОБІТНИКІВ

Італійці відмовляються їхати до Франції

Недостача робітничої сили у Франції відчувається тепер чи не найбільше гостро з-поміж усіх держав Західної Європи. Уряд дуже добре розуміє, що без поповнення робітничих кадрів він не зможе розбудувати народнього господарства. Робоча сила в західній Європі високо розцінюється, кожна держава рада, коли може донебудь дістати 1-2000 вільних робочих рук. Франція сьогодні опинилася в дуже скрутному стані з двох причин — вона прикушена незабаром відпустити всіх німецьких військовополонених, тобто їх замінити іншими робітниками. З другого боку чимало підприємств не може розгорнути виробництва, бо ніяк не встані набрати потрібної робочої сили. Усього за останніми офіційними підрахунками у Франції бракує тепер 2 міль. робітників для промисловості і сільського господарства.

Усі надії одержати хоч би частину робітників з Італії, не зважаючи на укладену угоду з італійським урядом на вербування 250.000 чол., не здійснились. Лише кілька тисяч італійців прибуло до Франції, решта відмовилась з цієї причини, що умови не відповідні. Як повідомляють французькі газети, італійці йдуть на працю на підприємства і ферми, близько розташовані до італійського кордону. Зрештою уряд Гаспері прийшов тепер до зовсім розумного висновку, що він не може віддавати комусь своїх молодих громадян, які також потрібні будуть Італії, коли вона приступить до розбудови свого зруйнованого господарства.

В повідомлення, що Росія, Польща і Чехія стягатиме всіх своїх громадян, які живуть тепер у Франції, бо вони також відчують недостачу робітників. Це ще більше укладнить становище Франції.

Треба ще взяти на увагу, що на кожного дорослого француза припадає за даними статистики двоє дітей пересічно, а в Росії аж 7 дітей. Англія знаходиться в такому стані як Франція. Іншими словами, стара Франція потребує якнайшвидшого омолодження, тобто людського поповнення.

Останні повідомлення свідчать про те, що Франція не може далше спокійно чекати, поки знайдеться будьяка держава у світі, яка згодиться хоч би на рік два дати їй своїх громадян. Вона, хоче не хоче, примушена просити до себе скитальців.

Міністерство праці вже погодилось приймати на працю скитальців, навіть без обмеження їх кількості. Але умови ще не відомі. Неясний правовий стан, можливість одержання громадянства, оплата, А. ніяк не улаштує скитальців такий пункт, що голова родини може взяти до себе дружину, дітей, батьків, коли він гарантує їм помешкання і належні умови життя.

Очевидно, в французьким урядом треба домовитись докладно, бо відомо, що французькі пі. приємці, інколи, ще перед війною порушували окремі пункти підписаних ними угод.

Як повідомляють англійські газети, до Франкфурту виїжджає делегація французького уряду для переговорів з американським командуванням про вербування 600.000 ДП на працю до промисловости і с.фарми до Франції, на умовах, мабуть, подібних, як до Бельгії.

К.Б.

АНГЛІЙСЬКА ВЛАДА ДОВОЛИЄ ВИЇЗДЖАТИ СКИТАЛЬЦЯМ

Як повідомила газета "Ді Нойс Цайтунг" англійська влада дозволить виїзд німців і скитальців з англійської зони Німеччини. Усі подання про виїзд скитальців мають подавати до еміграційного відділу англійської влади в Берліні, Кілі, Гамбурзі, Ганновері, Дюссельдорфі та Бінде. Замість паспортів видаватимуть німцям, бездержавним та іншим особам невизначеної національності, термінові паспорти на виїзд. На думку англійської влади, це облегчить еміграцію до інших країн та репатріацію скитальців. Ці дозволи на виїзд видаватимуться тим, що мають урядові посвідчення країни, куди вони збираються виїжджати /тобто, очевидно віза або афідавіт - /прим. Редакції/. Віза на право відвідання рідні, що живе закордоном, видається тоді, коли виїзд відбувається за згодою, або за порукою англійських установ, або у надзвичайних випадках /смерть рідних тощо/.

Повідомлення це досить неясне. Нам здається, що тут йдеться про відомі тзв. емерсонівські паспорти, які мають видаватися на підставі лондонської угоди 16 держав. Близьку інформацію про це див. журнал "Переселенець" ч.6 в замітці "Ще про паспорти".

Дальші повідомлення про це подамо в найближчих числах нашого журналу.

У ПЕРШЕ ВІДКРИВАЮТЬСЯ ВОРОТА

На підставі угоди Головної квартири американської армії і Міжнародного комітету втічам з бельгійським урядом вже провадиться по таборах ДП американської окупаційної зони вербування базарчих їхати на працю до бельгійських шахт. Незабаром ДП, як¹оголосяться на виїзд до Бельгії, перейдуть лікарський огляд і вможуть виїхати.

Це перший випадок групового виїзду більшого числа ДП з окупаційної зони не в порядку репатріації. Разом з тим, це початок нового етапу в справі переселення ДП і втікачів з окупаційних зон.

Досі були три способи влаштування ДП та втікачів: репатріація, включення в німецьке господарство та імміграція до різних країн на постійне поселення.

Репатріація, яка провадиться добровільним і примусовим способом, не досягла повної ліквідації ДП і втікачів. Після того як ОН винесло постанову не примушувати надалі до репатріації, залишилося ще понад мільйон ДП і втікачів, які не хочуть і не можуть повертатись на батьківщину через загрозу національних, політичних і релігійних переслідувань.

Нехаритативна, репатріаційна акція УНРРА, яка скерована на те, щоб посередніми засобами тиску спонукати ДП повертатися на батьківщину, помітного успіху не дає і проблеми ДП і втікачів, річ яона, не розв'язує.

Включення ДП і втікачів у німецьке господарство сполучене з великими труднощами і ускладненнями правового і морального порядку і, зрештою, також не розв'язує проблеми, міняючи лише спосіб утримання ДП, бо на постійне залишення їх в Німеччині нема задніх реальних виглядів. Американське командування, як видно, зрозуміло це і не має на увазі включати ДП в німецьке господарство, як це зроблено в англійській зоні.

Основний і найбільш нормальний спосіб розв'язання проблеми втікачів - це переселення їх на постійний осідок до країн, що потребують імміграції.

На пленумі ОН, що відбувся в жовтні минулого року, багато країн виявило охоту прийняти до себе ДП і втікачів. Ця охота впливала не стільки з гуманітарних міркувань, як з потреби імміграції для тих країн, отже базувалася на здорових практичних засадах.

Але після пленуму ОН становище тих держав різко змінилось. Обіцянки прийняти втікачів, роблені в близьких до конкретизації формах, стали туманними, держави відкладають справу на далеке майбутнє, або зовсім відмовляються /так було з Аргентиною та Бразилією/. Отже, проблема переселення втікачів заходить у сліпий кут. До цього спричинився факт нерозв'язання пленумом ОН проблеми правового стану втікачів та міжнародної допомоги їх переселенню.

Заінтересовані в імміграції держави розраховували, що ОН визнає за втікачами права бездержавних осіб і оформить це відповідними паспортами. Це дало б тим державам можливість прийняти втікачів, не наражуючись на еventуальні претенсії з боку держав, з яких втікачі походять, тобто з боку Сов.Союзу та його сателітів. Наявність крім того належних паспортів у втікачів автоматично уможливила б вербування їх та виїзд з окупаційних зон.

Крім того розраховувалося, що ОН допоможе втікачам оплатити переїзд до місця їх постійного поселення з міжнародних фондів, бо потрібні для цього суми настільки поважні, що оплата їх самими за-

інтересованими в імміграції державами, була б для них досить важкою проблемою.

Оскільки пленум ООН цих справ не розв'язав, це спонукало відповідні держави стримати ової акції щодо переселення втікачів, тим більше, що вони і надалі не мають дозволу висилати до окупаційних зон своїх представників для вербування іммігрантів серед втікачів.

Треба гадати, що до затримки переселенчих акцій спричинилися також і безпосередні інтервенції перед відповідними державами з боку Сов.Сов'язу, який наполягає, щоб ДП повернути на їх батьківщину.

Тимчасом проблема ДП і втікачів для окупаційної влади західних зон Німеччини стає щодалі все більше пекучою і вимагає термінового розв'язання, якого вони шукають у різних напрямках.

Висилка ДП і втікачів на працю до Бельгії - це перша спроба щодо розв'язання проблеми втікачів зовсім іншим способом. Це не переїзд їх на постійне поселення, але передача їх на визначену працю до іншої держави зі збереженням опіки і юрисдикції над ними американською окупаційною владою та з збереженням тими людьми статуту ДП також у новій країні.

Якщо робітник, який виїде до Бельгії, не зможе або не схоче працювати на тій роботі, на яку він замонтрактувався, або зробить будь-який злочин чи порушення, він повертається на американську окупаційну зону і піддається в дальшому юрисдикції окупаційної влади цієї зони.

Перебуваючи на праці робітникові дається право набути бельгійське громадянство і таким чином вийти з статусу ДП та з юрисдикції окупаційної влади /щоправда, це можливе лише після п'яти років перебування в Бельгії/.

Цей спосіб прийняття ДП і втікачів припиняє всякі можливі претенсії до Бельгії з боку держав, з яких ДП походять, разом з тим відкриває перед ними можливості нормальної праці і заробітку, а в майбутньому можливості постійного оселення в Бельгії або виїзду до інших країн.

Є підстави гадати, що цей випадок висилки робітників з окупаційної зони до іншої країни не залишиться єдиним. В разі успішного вербування Бельгія правдоподібно може збільшити квоту, а крім того таке саме бажання взяти робітників виявляє ще й Франція. Також в Англії жваво обмірковується це питання. Сумарне запотребування названих країн на робочу силу перевищує наявну кількість ДП і втікачів, так, що задоволення їх заявок цілком вичерпало б контингенти працездатних втікачів і таким чином майже розв'язало б проблему ДП з погляду інтересів окупаційних зон.

Отже ми стоїмо перед фактом евентуальної зміни імміграції втікачів на вербування їх для праці без обов'язку відповідальних держав стало оселити їх у себе. Це зовсім новий етап і нова форма розв'язання проблем переселення втікачів, над якою муємо застановитися. Засадничо, вона для нас цілком приємлива. Позитивні її сторони такі:

1/ Втікачі виходять з ненормального правового і господарчого стану в окупаційних зонах та дістають можливість нормально працювати, заробляти собі на життя і жити в таких самих правових і господарчих умовах, як місцеві робітники в необтяженій репараціями країні.

2/ Втікачі виходять з-під окупаційного режиму та різних правових і політичних експериментів, що проводяться тут над ними.

3/ Одночасно втікачі продовжують оставатися під міжнародною опікою і не підпадають під політичні та правові заходи з боку урядів тих держав, до яких вони виїзять.

4/ Втікачі виїзять на працю великими і до якоїсь міри організованими групами і можуть на новому місці обстоювати свої права.

5/ Оскільки вони є імігрантами лише тимчасовими, відповідні держави безпосередньо не зацікавлені в негайній їх асиміляції і тому легше можуть погодитися на збереження цими робітниками власного культурного життя.

6/ Перебування частини втікачів поза межами окупаційної зони дасть змогу відповідним народам пізнати ближче втікачів і наочно переконатися в брехливості наклепів, які з політичних міркувань наводять проти них.

Але ця нова форма використання ДП і втікачів несе з собою також великі небезпеки для них.

Перш за все, вербуєчи не поселенців, а робітників, зацікавлені держави намагаються взяти лише найбільш фізично працездатний елемент, по змові з найменшим числом членів родини. Так Бельгія хоче взяти виключно робітників до 35 років, придатних на підземні роботи у вугільних копальнях, а з членів родини лише жінку і недорослих дітей.

Таким чином люди з меншою фізичною працездатністю, люди старшого віку, спеціалісти, ремісники і вся інтелігенція залишаються поза можливостями виїзду з окупаційної зони.

Коли йшла мова про іміграцію до заокеанських країн, всі зацікавлені держави погоджувалися брати всіх працездатних осіб з членами родин, хочби і непрацездатними і при тому прийняти від 5 до 20 % інтелігенції. Якщо під час вербування робітників за новим методом на найтяжчі роботи буде витягнуто найбільш працездатних з мінімумом членів родин, тих же, що залишаються; менш працездатних, зовсім не працездатних та інтелігенцію таку держава не захоче прийняти на поселення і вони залишаються тягарем для самих себе і для окупаційної влади, та тому можуть стати об'єктом посиленних репатріаційних експериментів.

Далі у випадкові з Бельгією бачимо бажання використати втікачів спеціально на шкідливій для здоров'я праці /виключно підземні роботи в шахтах з застарілим устаткуванням/.

Оскільки тяжкі обставини життя втікачів в окупаційній зоні можуть штовхнути на цю роботу багато людей, що своїм здоров'ям не зовсім до неї наданься, це загрожує масовою втратою здоров'я і працездатності серед втікачів, що виїдуть на цю працю.

Практика вербування до Бельгії показує, що відповідні чинники мають намір провадити його без участі національних емігрантських організацій. Це призводить до того, що ці організації не можуть зайняти до вербувальної акції виразного становища, а самі ДП і втікачі без консультації та рекомендації своїх національних виборчих органів, бояться прийняти якесь рішення. Тим чином саме ці організації, переводячи вербування, могли б гарантувати належний добір робітників з фахового, морального і політичного боку. Без цього, на виїзд можуть потрапити такі елементи, що своїми моральними якостями, або навмисно з політичних міркувань, та дискредитувати всіх нас перед очима чужинецького світу.

Нарешті треба відзначити, що вербування робітників до Бельгії покищо проходить без допущення до виїзду з ними культурних робітни-

ків /овячеників, учителів, зв'язкових-опікунів, перекладчиків; лікарів і т.п./, які потрібні для культурного їх обслуговування. Це загрожувало тим, що робітники, в умовах чужої країни, морально ізольовані, без культурного впливу і без культурного заповнення свого вільного часу, можуть здеморалізуватися.

Отже, засадничо втілюючи першу спробу вивозу наших людей з окупаційної зони на корисну працю, вважало за потрібне добиватися у цьому випадкові, як також і подібних в майбутньому, щоб люди вивозилися на різну працю, а не лише копальню, щоб з ними їхали всі члени родин в т.ч. і непрацездатні та допускалася також культурна інтелігенція, потрібна для обслуговування наших робітників. Так само вважало, що участь у цих акціях національних органів є конечною передумовою здорового вербування і корисною для наших робітників і для заінтересованих держав.

В.П.

СУПЕРІНТЕНДЕНТ В.КУЗІВ У НІМЕЧЧИНІ

Голова Українського Євангельського Об'єднання на Північну Америку, професор теології у Блумфілді /США/, провідний український суспільний діяч в Америці, Сеперінтендент п.Василь Кузів прибув з Швейцарії до Німеччини.

За короткий час свого перебування він відвідав уже деякі міста, мав розмови з представниками українського громадянства і цими днями прибув до Мюнхену, де мав розмови з чоловічими керівниками Головної Української Переселенчої Ради та СХС в різних справах, зв'язаних з переселенням української еміграції.

На засіданні Президії Ради голова її сердечно привітав дорогого гостя і просив його від імені усіх українських скитальців допомогти їй всіми можливими способами практично розв'язати деякі організаційні, підготовчі справи, зв'язані з переселенням.

Подякувавши за щирі привітання п.В.Кузів передав сердечні поздоровлення всій українській еміграції від українців Америки і Канади, які дуже цікавляться її долею і готові завжди прийти їй на допомогу. "Від останньої війни, каже п.В.Кузів, серед українців Америки, Канади та Південної Америки сталися істотні зміни, ми скрізь бачимо зріст національної свідомості, почуття єдності і спільності українських інтересів. Саме це зляло нас, з'єднало в один моноліт, в один нарід з однаковими моральними засадами і однаковою національною свідомістю. І ці почуття треба плекати, розвивати, зміцнювати.

Звичайно, допомога, яку дають українським скитальцям в Європі заокеанські брати, недостатня. Ми її розвиваємо, але треба опріч цього використовувати якнайширше допомогу різних міжнародних організацій - зокрема, Всесвітньої Церковної Ради в Женеві, Християнського і Католицького об'єднань і Міжурядового комітету допомоги втікачам. Треба не допускати жадної нагоди і скрізь, де і коли тільки можливе, жадати допомоги українським скитальцям, висилаючи їм прохання-меморандуми". Студентами і сиретами обідав п.В.Кузів заопікуватися окремо, як представник міжнародної організації ІМКА.

П.В.Кузів гадає залишитись у Німеччині довгий час і справам переселення придавати належну увагу.

- - -

БЕЛЬГІЯ ПРИЙМАЄ 20.000 ЄВРОПЕЙСЬКИХ СКИТАЛЬЦІВ

Вербування робітників на шахти почалося.

Наприкінці січня ц.р. між урядом Бельгії та американським військовим командуванням і Міжурядовим Комітетом Допомоги Втікачам складено і підписано угоду про вербування 20.000 робітників-добровольців з ДП таборів Американської зони в Німеччині - балтійців, поляків, українців, югослав'ян - на роботи до бельгійських шахт. Це перша велика спроба приміщення європейських скитальців поза межами Німеччини в так великій кількості, перший досвід переселення жертв гітлерівської Німеччини до інших держав, де вони матимуть змогу улаштувати своє нормальне і вільне життя.

Для ознайомлення з умовами праці на шахтах до Бельгії виїздила спеціальна делегація в складі 13 представників різних таборів, між ними було троє українців. Вона ознайомилась з умовами праці і життя в чотирьох шахт'яних районах - Льежу, Шарлеруа, Лувієру та Кампену, розмовляла з адміністраторів, оглядала умови праці, помешкання тощо. Загальне враження сприятливе. Делегація поділилася на три комісії: технічну, соціально-економічну та правову, всю працю провадила узгоджено. Копальні старі, глибиною до 1000 метрів. Поклади вугілля трохи похилені, глибиною 70-110 см. Кріплення дерев'яне або залізне. Кожен працівник матиме змогу, залежно від уваги та пильності праці, матеріально забезпечити себе і свою родину. Скитальці, які працювали колись на шахтах і мають будьяку шахтну кваліфікацію, знайомі з умовами підземної праці, очевидно, зможуть відразу стати на своє робоче місце.

Основні умови угоди такі: усі, що добровільно зголошуватися на працю до Бельгії, залишатимуться даліше ДП і знаходитимуться під охороною і опікою Міжурядового Комітету Допомоги Втікачам. Коли кого буде звільнено від праці з причини тяжкої хвороби, або за порушення публічного порядку, скажімо, за проступки кримінального порядку, він повертається назад до таборів американської зони. Хто має афідавіт до будьякої заокеанської країни, він не втрачає можливості, коли прийде його черга, туди виїхати, звільнившись від праці і одержавши відповідний дозвіл.

Де хто може запитати, чому скитальці, виїжджаючи до Бельгії і там залишаючись ще деякий час ДП? Це очевидно, пояснюється тим, що досі це остаточно не вирішено питання правового становища всіх тих скитальців, що не бажають повертатися на свою батьківщину, тобто іншими словами, правно не визнано їх за бездержавних громадян. Це становище зміниться, коли нарешті всім бездержавним буде видано т.зв. емерсонівські паспорти. Такі паспорти буде можливість одержати в Бельгії. Бельгійський уряд також обіцяє після кількох років праці на його підприємствах надавати робітникам-скитальцям право громадянства.

Кожний, хто зголоситься на працю на шахти, мусить підписати угоду з фірмою на два роки. Після цього терміну він може залишитися на тій чи іншій роботі в Бельгії, або переїхати до іншої країни, яка його прийме. Звичайно, підписавши угоду, робітник мусить чесно працювати, сабидки бити йому там ніхто не дозволить і платити за це не буде.

Матеріальні і соціально побутові умови праці на шахтах для ДП такі ж як і для бельгійських робітників. Залежно від того, яку працю виконує та чи виконує робочі чорни, робітник одержує щоденно

140-220 франків. Усі робітники можуть бути членами професійних спілок, належати до кас соціального страхування. Працювати треба щоденно 8 годин, рахуючи від моменту спуску і виходу в шахти. Норми акордові.

Отже, як бачимо, умови праці для ДП нічим не відрізняються від умов для бельгійських робітників. Правда, шахтна праця вимагає деяких навиків і умінь, але все це приходить вгодом, головне, щоб була лише охота працювати.

Після трьох місяців праці в Бельгії скитальці матимуть змогу взяти до себе свою рідню, яка може влаштуватися на праці де захоче, не обов'язково на шахті. У Бельгії потрібні кравчині, робітниця в ресторанах.

Житкові умовини поки що не пристосовані, скитальцям доведеться жити в бараках, тому, що за час війни Бельгія досить знищена і помешкань там бракує. Тепер де-не-де будуть доми, які очевидно цього року буде закінчено. Але нікому не забороняється знайти собі помешкання в місті; Чи вдасться це багатьом, важко сказати, це залежатиме більше від опритності кожної окремої особи.

Загальною говорачи, життя в Бельгії нормальне. Там можна все дістати і коштує недорого. На картки видаються лише хліб, товстий м'ясо і цукор. Цей приділ коштує 150 фр. Окрім цього на ринкові можна купити в довільній кількості все, що хто забажає. Хліб на ринкові по 9 фр. кіло, масло 250 фр., картопля 20 фр., баранина 25 фр., цигарки 5-8 фр. за 20 шт., мило 24 фр. кіло. Убрання 900-2000 фр. Одна особа може легко прожити денно, враховуючи помешкання й харчі в пранням білля за 40-60 франків, а в родиню відповідно більше. Дорогі лише помешкання, а все інше порівняно дешеве. Кожний робітник одержує на родину додаток, а саме на одну дитину - 170 фр., на дві 340 фр., на трьох - 570 фр. щомісячно.

Політичні умови добрі, повна демократична свобода для тих, що вміють шанувати і берегти публічний лад і порядок, жадних обмежень політичних прав для ДП не передбачається. Зрозуміло, що ніякої мови не може бути про будьяку примусову репатріацію на батьківщину проти воли скитальця. Уряд дав відповідні до цього гарантії.

Американська військова влада, Міжурядовий Комітет та УНРРА, які саме починають вербувати по таборах добровольців, зобов'язались доставити їх до бельгійського кордону, а далі, аж до шахти - місця праці, доставляя їх на свої кошти бельгійський уряд.

Такі в основному умови переміщення скитальців на праці до Бельгії. Це перша спроба влаштування їх на постійний осідок, підкреслюємо власне на постійний, бо від кожного окремого скитальця валежатиме зробити його таким, та раз на завжди вирватися з "гостинної" Німеччини та з табору і захити життям вільним, за своїм бажанням.

Американське командування в особі головного командувача генерала Мек-Нернз надає цьому першому досвідомі улаштування європейських скитальців на постійну праці в Бельгії важливе і велике значення. Це пробний екзамен, який мають скласти скитальці вищезгаданих національностей, і залежно від цього, як до цього вони поставляються, буде успіх дальшого нашого переселення і поселення.

Як відомо, останнім часом чуковезна преса надрукувала багато статей і повідомлень різних осіб про те, що скитальці не хочуть працювати, що це ледарі, люди, що звикли до легкої наживи на чорних ринках, гангстери, злочинці і т.п. Вороги розпускають різні брехні, щоб представити скитальців в найчорнішому й найстрашнішому

світлі. Ми маємо погану опінію поза межами Німеччини і в самій Німеччині. Своім чином ми мусимо опровергнути це рішуче.

Серед інших національностей, які мають добровільно зголоситись до праці в Бельгії, повинні зголоситись і українці. Головна Українська Переселенча Рада вважала, що серед інших національностей українці повинні зайняти одне з перших місць і своєю чесною і корисною працею показати своїм нашим ворогам, що ми були і будемо народом працьовитим, трудолюбивим, чесним.

ГУПР буде домагатись через відповідні американські і бельгійські чинники поліцшити деякі пункти угоди. Ми будемо домагатись, щоб з нашими робітниками виїхали священники, перекладачі, технічні робітники, щоб українці були скупчені на окремих шахтах тощо. Але це не повинно нікого спиняти - хто почує себе на силах, хто працював вже на шахтах, повинен зголоситися на працю до Бельгії.

Міз іншим, Український Допомоговий Комітет в Бельгії та українці, що вже працюють на шахтах радять усім скитальцям поселюватися і обіцяють ними опікуватися.

Як довідуємось в останню хвилину, делегати окремих національностей розїжджають по таборах разом з бельгійськими представниками для інформації скитальців, проводячи попередній запис добровольців. Після цього мають лікарі оглядати їх і відсилати до Бельгії.

В.К.-ий

НАСИЛЬНОЇ РЕПАТРІАЦІЇ НЕ БУДЕ

Протягом 7-ох місяців майже по всіх таборах УНРРА в Американській зоні провадилися безперервні перевірки - скринінги, які не тільки хвилювали всіх переміщених осіб, але й були випадки навіть самогубства. Особливо т.зв. другий скринінг, підчас якого кожний ДП мусів заповнити формуляр з 65-ма запитаннями, які мали явний політичний характер. Оскільки УНРРА незабаром ліквідується, у багатьох ДП зродилося підозріння в тому, чи вона є допомоговою чи політичною організацією, на якій підставі вона провадить ці перевірки. Це викликало справедливе обурення з боку скитальців. Після багатьох протестів перед американським командуванням нареджі дано ці скринінги припинити.

З цього приводу надрукована у всіх газетах дуже важлива заява головнокомандувача американських збройних сил в Європі ген. Мек.Нерні, яка авторитетно кладе кінець усім розмовам про насильну репатріацію скитальців до їхніх країн.

Багато прохань окремих людей та цілих груп скитальців, звернених до Головної Кватири американських військ в Європі, а також інформації з інших джерел доказують, що панує страх перед насильним вивезенням. Цей страх можна зменшити перевіркою скитальців, проведеною органами армії США та УНРРА. Стричинили його також способи, які застосували для заохочення скитальців повернутися на батьківщину.

Ген.Мек.Нерні підкреслив, що американська політика принципова, вона не має на меті примушувати будького з скитальців до повороту, якщо нема своєрідних обставин. Такі обставини можуть бути у тих осіб, які активно співпрацювали з нацистським режимом, у воєнних злочинців, криміналів, у осіб, яких справи слухаються перед відповідними судами за встановлені злочини.

Це стосується також осіб, що служили в німецькому вермахті або не були звільнені з советської армії.

Якщо сьогодні скитальці відмовляються повертатися до своєї батьківщини, або коли скитальці за час війни були звичайними робітниками німецької індустрії чи сільського господарства, то, безперечно, такої обставини не вважатимуть за співпрацю з ворогом.

Ген. Мек Нерні звернув вкінці увагу на це, що Міжнародня Організація скитальців ОН /IRO/, яка вже утворюється, передбачає в своєму статуті, що ніхто із скитальців або біженців не буде примушений насильно повертатися до свого рідного краю.

ПОСТАНОВИ, ЯКІ БАГАТО ГОВОРЯТЬ

Польська газета "Кроніка" оголосила постанови брїссельського з'їзду поляків, які перебувають поза межами Польщі, а саме в країнах Зах.Європи й Близького Сходу. Вони цікаві для української еміграції в багатьох боків, головнo з погляду, чим живе і цікавиться тепер польська еміграція, як підходить вона до різних питань життя, чому вона мусить бути з'єдиненою всередині й назовні, щоб спасти себе як вартісну національну спільноту на чужині.

Ось кілька думок, що нам здаються так актуальними для всіх українських скитальців, які мусимо продумати і запровадити у себе.

"Еміграція, яка перебуває тепер на чужині свідомо своєї ролі і тому братиме участь у майбутності свого краю. Культивування нашого державного легалізму дуже важливий чинник нашої праці". На заль, мусимо правду сказати, що досі ми несвідомі своїх завдань і ролі на еміграції і не знаємо, як повинні брати участь у творенні майбутності своєї батьківщини. Ми говоримо багато, пишемо в газетах і журналах чимало такого, що тільки приносить радість і втіху нашим ворогам. Позитивне, здорове знаходиться в тіні, на другому пляні, а негативне, шкідливе нам виїзає наверх. Хвиливі настрої, уподобання групові інтереси вище загально-національних, що не табір, не група - то своя держава, своє удільне князівство, плекання державного легалізму у нас не на висоті. Поляки зрозуміли це, і зробили на еміграції відповідні висновки. І нам пора піти їх слідами.

З практичних, злободенних постанов польського з'їзду треба відмітити домагання репрезентації польських втікачів в майбутніх інституціях IRO, що уможливить впливати на всі рішення щодо долі втікачів і авторитетно заступати їх інтереси на міжнародній арені. До складу службовців IRO не повинні входити елементи, ворожі втікачам, службовців до цієї установи повинні надсилати всі втікачі, пропорціонально кількості кожної нації на еміграції.

Злочинців війни, які намагаються скритися в масі втікачів, треба видавати для покарання, але за порадю Об'єднання польських втікачів. Справа поселення втікачів - найважливіша з усіх найближчих завдань польського об'єднання. Йому мусить бути підпорядкована робота всіх організацій. Тільки те, що сприяє розв'язанню цього питання - сьогодні має значення. І поляки вважають, що тільки збірне поселення в заокеанських, вже загосподарених країнах, найкращий спосіб вирішення поселення. У першу чергу мають бути переселені втікачі з Австрії та Німеччини.

ПРАЦІ, А НЕ МИЛОСТИНИ !

Редакція друкує цю статтю, хоч не погоджується з усіми думками автора. Деякі його міркування заслуговують на увагу.

На другому конгресі визволених лідів, який відбувся наприкінці лютого ц.р. в Бад Райхенгалі, один з делегатів Його д-р Грінгауф звернувся до всього конгресу і представників союзницьких держав з таким закликом: "Милостиня нас деморалізує. Тому ми категорично закликаємо - геть з усяким добродійством, дайте нам продуктивну працю, а ми собі заробимо"! Конгрес прийняв цей заклик і босне гасло, як програму праці для 46.000 працездатних лідів, визнавши їм єдину можливу нагоду для перевихову окитальців, за єдиний сьогодні спосіб спасення їх від морального розкладу і створення міцної, повноцінної, тісно з'єднаної національної спільноти. Бо тільки праця робить людину фізично і морально здоровою, виховує її, робить в громадському розумінні кращою.

Таких золотих, тверезо сказаних слів, які пролунали на лідівському конгресі, на жаль, нам ніколи і ніде не доводиться чути серед української громадськості на еміграції. Вони викликали в мене з одного боку пошану до людей, що так ясно усвідомили свій життєвий шлик, а з другого боку почуття сорому до більшості моїх братів і сестер, які майже два роки даром промарнували час на зайву балаканину, партійну гризнію чвари, споживачи безплатні харчі "тюті" УНРРА, безтурботно відкидаючи геть усякі думки про своє завтра. І ще досі по світі багато ходять людей, які по епікурейському додержуються тої думки "Куди УНРРА, туди й я", помилково леліє думку, що й далі купуватиме і продаватиме американські цигарки, каву, консерви, цукор та житиме на дурниці. Хоч обставини тепер до деякої міри змінилися, але такі настрої серед багатьох таборян ще живуть і навіть плекаються.

Тому зовсім не дивно для нас, що саме вони привели до морального розкладу деякої частини нашої громадськості, до втрати почуття відповідальності перед самим собою, перед своєю громадськістю.

Голоси окремих тверезо думаючих українських людей ще й досі здебільшого залишаються голосом у пустині, не в пошані, не слухаються, над ними кепкують, з них насміхаються, називають фантастами, бо вони закликали окитальців до вишколу й перевихову, до праці хочби навіть тимчасово на німецьких підприємствах.

Ось напр. в Берхтегаденському таборі ще й досі сперечаються, кого і як перевиховувати, та взагалі чи є якась потреба перевиховувати гімн, професорів, філософів, адвокатів, магістрів і т.д., бо, як каже п.О.Залізник у своїй статті "До проблеми перевихову" /журн. "Орлик" ч.І за 1947 р./, це є справою дискусійною, "чи є доцільним заставляти духову інтелігенцію працювати на своє існування фізично", бо "високоморальна і національна суспільність" повинна їх удержувати. Трохи інакше і куди дотепніше на цю тему розводять різні маловартні балаки в таборах Авґобурґу, на Фраймані, Ділінґені, Н.Ульмі, Ельванґені і т.д. Але, чи подумали ці панове, звідки візьме грошей ця національно свідомо суспільність, хто буде робити, бо дармових зупок і хліба УНРРА, скажімо, в заокеанських країнах не буде, а життя заставлятиме кожного членом заробляти на кусок хліба.

Характерна річ для всієї української еміграції - ми так досі закохані в різні політичні чвари і таборових дрібничках, що нікому було у нас зайнятись такою важливою й актуальною справою, як

фаховий вишкіл і перевишкіл розроблюванням програм, написанням або перекладом фахових підручників, бо це, мовляв, справа мало вдячна, малоприбуткова, нецікава для загалу.

Сьогодні, коли українська спільнота має показати чужоземним представникам, що з фахового боку вона собою виявляє, наші організації без вагань і запинання на ці питання дати відповіді не можуть. Так не можемо, бо через статистичний перепис ГУПРади пройшла лише 1/5 частина українських втікачів, а 4/5 вважали цю конечну справу зайвою бюрократичною видумкою, непотрібною, а в ліпшому випадку дискусійною. Це нечуваний глум над самим собою, незрозуміла байдужість до майбутності своєї особистої кожного з втікачів і своєї родини.

Хто в нас керує перевишкільною справою, чи ЦПУЕ, Обласні і Таборові Ради багато разів обмірковували ці питання на своїх нарадах? УТГІ в власній ініціативи, без коштів, як установа, що має інші завдання, взяв на свої плечі допомагати перевишкільним курсам, школам, але він не знаходить підтримки у широкій громадськості, він самотній. ГУПРада, яку також це питання цікавить, безсила чимнебудь допомогти, бо сама не має людей, коштів. А Обласні і Таборові Ради чекають, поки хтось за них не зробить, їх штовхне, zorganizує курси. Ми догадуємось, яку нам дехто відповідь на це дасть. Ми добре знаємо, в якому стані знаходяться різні майстерні, курси й школи по таборах, знаємо не гірше таборовиків, чому дехто на них записується, а не відвідує і не цікавиться, бо додаткові приділи цікавіші, ніж справжня, вперта наука.

Справа переселення втікачів наближається до остаточного вирішення. Ця нездорова і неприродна "бездіяльність", яку дехто пояснює тільки об'єктивними обставинами, хоч нікому з нас невідомі такі "шасливі" випадки, щоб українці вперто і настирливо вимагали надання їм праці навіть для вишколу.

А англійській зоні оголошена і вже провадиться примусова реєстрація усіх працездатних втікачів у німецьких арбайтсамтах. Вона має провадитись під контролем англійських урядовців для розподілу на працю серед німецьких підприємств, а в ліпшому випадку, серед різних майстерень англійської армії. Втікачі переводяться на німецьке харчування та німецькі норми оплати праці. Усіх, що ухилятимуться від праці, каратимуть. Є думка, що частину втікачів згодом, після примусового перевишколу і вивчення їх фахової здатності, пересилатимуть на постійну працю до Англії. Отже постанова англійського уряду цілком змінює дотеперішнє положення втікачів на гірше, яке в дальшому може мати трагічні наслідки. Бо втікачі передаються у розпорядження німців, залишаються надалі на своєму дотеперішньому неясному правному статусі і зрівнюються з німцями в правах голодувати і нести тягар посягосенних репарацій. Перед нами дилема - стати німецьким рабом або повертатися на "ту родину".

В американській зоні справи "трохи" краще. Тепер йде вербування 20.000 вдебільшого молодих робітників на бельгійські шахти. Праця важка, помешкання погані, статус ДП зберігається за втікачами, бо одержати бельгійське громадянство не так легко.

У олід за цим має початись вербування до Франції на шахти і для оільського господарства. Є відомості, що Голандія і Люксембург також візьмуть частину втікачів на різні роботи.

Вигляди на переселення за океан, до Канади, Парагваю, Аргентини, Бразилії, США, за винятком тих осіб, що мають афідавіти і рідню з грошами /бо іншим швидко не вдасться/, невеликі.

Отже справжня загроза розколу і розподілу всієї української еміграції не тільки зарисовується на горизонті, але незабаром стане фактом. Дехто радіє з того, що ми залишаємось в Європі, близько батьківщини,

мовляв, скоро повернемося додому, але поселитися з цього нічого, бо надії на війну - це фантазія. А покищо нас "розпарцелють", ми перестанемо існувати як національна збірнота, а з розпорощеними групами, до того розполітикованими, дорогам легше буде говорити та розправлятися.

Становище важке, складне, але не безнадійне. ГУПРада, на своєму останньому пленумі, правильно закликає всіх українців-втікачів напружити всі свої сили, забути сварки та чвари, ненависть один до одного та з'єднатися навколо своїх організацій.

Передусім, в обличчі великої небезпеки для кожного з нас особисто і всієї суспільності в цілому треба, щоб переселенці організацій були міцними, організаційно й фінансово й займалися груповим переселенням наших людей за океан, не опускаючи жадної нагоди. Створивши відповідні умови для праці ГУПРада далі всіма можливими способами слід форсувати наші зв'язки з чужоземними державами, які досі не стоять на висоті. У цій діяльності му- оить звавіше працювати наша ініціатива не тільки збірна, але й індивідуальна. Остання тут смертельно шкідлива й її треба в корні нищити.

Друга важлива справа - це фаховий вишкіл і перевишкіл. Тут потрібні реальні, в межах кожного табору програми й плани, а не дискусії, та буденна, вперта праця. На ходу треба створити Раду фахового перевишколу для керування і координації всіх наших зусиль в цій діяльності. Мені здається, що справи збірної колонізації за океан сьогодні відсуваються на другий план. Зрештою невизначеність країни, куди ми могли б збірно поселитися, затемнює нам плани перевишколювання. Проте, більшість з нас, як селянські діти, не вперше зустрінемося з сільсько-господарськими роботами, приноровитися до обставин субтропічних країн не буде важко.

Річ доказана, що й за океаном, та, особливо, в Європі більше в пошані фахові робітники і ремісники, інженери. Тому, мені здається, що за прикладом поляків і жидів нам треба масово готувати слюсарів, теслярів, електриків, мулярів, тапicerів, бляхарів, інсталяторів, будівельників, креслярів, навіть лахтарів. Хто, де і як може, повинен набувати попри свого старого фаху, будь який новий, практичний.

Місяці нашого перебування ще в Німеччині мусимо використати для негайного перевишколу. Справа ясна, хто не хоче залишитися поза бортом - чи він гімн. професор, філософ, магістер, адвокат чи щось іншого, мусить наредшті зрозуміти, що всякі гонори треба сховати до кишені, а за науку конечно взятися.

Якщо не можемо власними силами провадити перевишколу, треба вимагати від УНРРА і американського командування відповідної допомоги. Ця допомога мусить бути в устаткуванні, матеріялах і фахових силах. Я сказав би, що навіть краще було б, коли б ми ставили таке домагання до американського командування, хоч би навіть з психологічного боку.

Мені хотілось би звернути увагу нашої еміграції на приклад поляків, які давно вже перестали на цю тему розводити балаканину і перейшли до діла.

Польські професори, інженери, практики, звернули увагу і окерували всю свою енергію на дві речі: так конечно потрібні й для нас: на цикли докладів на різні спеціальні і загально-культурні теми та на фаховий перевишкіл чоловіків і жінок - втікачів.

Польські фахові об'єднання інженерів і техніків цікавляться

актуальними проблемами техніки й виробництва, новими напрямками в тій чи іншій ділянці механіки, електрики, радіотехніки, фізики, хемії тощо, роблять циклі докладів, які притягають багато людей.

У загальному циклі лекцій можна почути доклади про західно-європейську літературу, про нове спадкове право в Польщі, про музику й оперу в Англії, про мистецтво, нову польську літературу, нову конституцію в Польщі і т.д.

Свідомо польська інтелігенція намагається відтягнути увагу своєї еміграції від політиканства, ялових сварок, вишукуючи теми, що можуть лише з'єднати польських людей, а не їх розсварити, роз'єднати.

Особливо цікава робота в ділянці фахового перевишколу. Польське громадянство на еміграції, яке не має думки повертатися на батьківщину, а залишитись поза її межами, зокрема інтелігенція, офіцери, люди без практичного фаху, групами йдуть на курси й не соромляться вчитися. Для цього напр., в Англії утворено "корпус пристосування", на чолі якого стоять професори, інженери, практики, який організує курси й майстерні в місцях окупчення поляків і нашвидко перевишколює всіх, що бажають. Усі зацікавлені в спільній праці, вдень вчать, а увечері слухають лекції на фахові теми, один одному допомагає, повна кругова порука. Ось курси в одній бригаді: закуплено 15 кравецьких машин, утворено курси шиття чоловічого й жіночого одягу, готуються кравці, модистки, закройники.

У другому місці утворено столярський курс, у третьому інструментальний /переплетний/, у четвертому "шевський", у п'ятому - бляхарський, ковальський і слюсарський, у шостому - будівельний і керамічний, у сьомому - годинникарський, мистецької фотографії, посріблення й позолочення, штучних квітів, ще в іншому вузькі торговельні фахи - м'ясники, продавці хліба, галантерії тощо.

Є спеціально жіночі групи, особливо для вдів і дівчат, на яких вивчають ресторанне господарство, виробництво капелюхів, жіночі моди і т.д.

А при цьому всьому вивчають обов'язково англійську мову, кожен у своєму фахові, щоб знав, як розмовляти з замовником.

Невже ж ми цього не потрапимо організувати власними силами? Невже ми нарешті не зрозуміємо, що життєві обставини вимагають від нас інакше думати і дивитись на перевишкіл.

Нам надоїла милостиня УНРРА, ми самі хочемо заробляти на себе, і цього нарешті мусимо домогатись. Бездіяльність нас деморалізує і губить.

В.Золочівський

ЗА НАКАЗОМ Головної Кватири УНРРА від 3.березня ц.р. надала всякі окриніги в таборах припинено. Якщо УНРРА має будь-які застереження до окремих осіб, вона повідомляє про це військові установи, яким тільки належить право перевіряти усіх мешканців таборів.

У ЗВ'ЯЗКУ з тим, що американські і англійські війська небабаром покидають Італію, переселення югославських і українських втікачів з Італії набуває гострого характеру. Як довідуємося в Австрії, перша партія українців в кількості 3000 осіб виїжджає до Аргентини.

ОСТАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ У СПРАВІ ВИЇЗДУ ДО БЕЛЬГІЇ

Після 1-го квітня ц.р. до американської зони приїжджає спеціальна комісія бельгійського уряду для відбору втікачів, що записалися до Бельгії. В першу чергу зможуть виїхати ці особи, що одержали право ДП, у виняткових випадках ті, що втратили це право, якщо їм буде це право повернуто. Особи, що живуть приватно, також можуть зголоситися на виїзд, але вони мусять перейти окрему перевірку військової влади. Усі, які виїжджатимуть, заповнятимуть відповідні запитники, після чого УНРРА вручить їм посвідку, що вони пройшли скринінг. Перевірка документів і стану здоров'я зголошених відбуватиметься в таборах Аллендорф /коло Герсфельду/ та в Амбергу /коло Регенсбургу/, а в таборах, де зголосилось багато осіб, на місці. Остаточно в'ячено, що разом з робітниками до Бельгії зможе виїхати тільки близька родина /дружина й діти/, але й батьки та інші, які є на його удержанні.

АРГЕНТИНА ПРИЙМАТИМЕ УКРАЇНЦІВ

Уже давно ГУПР мала звістки від Українського Об'єднаного Допомогового Комітету в Буенос Айресі, що ведуться переговори в справі в'їзду українських втікачів в Європу до Аргентини. За одержаними останніми відомостями аргентинський уряд дозволив в'їзд українських втікачів, якщо вони відповідатимуть таким умовам: 1/ живуть в цих країнах, де є аргентинські консуляти і самі особисто можуть з'явитися до реєстрації; 2/ мають документи в роки /неперестрочений паспорт країни, звідки походять, або нансенівський паспорт або Червоного Хреста; 3/ фізично й умово здорові, коли одинокі не старші 60 років; 4/ умові робітники і торгівці не допускаються; 5/ Першенство дається групам, зорганізованим у хліборобські кооперативи до 300 душ кожна. Уряд гадає поселювати емігрантів на державних землях і давати кредити на загосподарення. Запис провадитиметься лише через поселенчі табори і обласні управи. Додаткові вказівки будуть надруковані.

- - -

З САНТІАГО /столиця Чиле/ повідомляють, що уряд погодився протягом 1947 року прийняти 200 європейських скитальців з родинами на працю до Чиле. Відповідну угоду вже підписано в Міжурядовим Комітетом Допомоги Втікачам. На жаль, невідомо, на яку саме працю, чи на промислові підприємства, чи на ферми буде прийнято скитальців. Перу погодилось також прийняти 1000 родин втікачів.

СПЕЦІАЛЬНИЙ Комітет для справ населення в Новій Зеландії, обраний парламентом вимагає координації дій в справі вербування іммігрантів в Британській імперії. Особливо Комітет боїться

конкуренції в цій справі з боку Південно-Африканського Союзу і Австралії. Комітет вимагає скликання міжімперської конференції для вироблення єдиної лінії, щодо еміграції, єдиного підходу до вибору кандидатів, а також збільшення житлового будівництва. Хоч Нова Зеландія намагається заманити до себе іммігрантів з Норвегії, Швеції, Данії і Голландії, але Комітет сумнівається в цьому, бо ці країни зможні і звідтіля ніхто емігрувати не має потреби. Життя примушує Нову Зеландію просити ДП.

УРЯД Південно-Африканського Союзу офіційно встановив кількість потрібної йому імміграції щорічно - 18.000 осіб. Союз купує три пароплави, що мають перевозити цих іммігрантів із Європи.

АВСТРИЙСЬКИЙ уряд у своїх домаганнях на підготовчій до мирової угоди з Німеччиною конференції заступників міністрів закордонних справ у Лондоні просить звільнити Австрію від тягару давати притулок великій кількості скитальців.

ШВАЙЦАРСЬКЕ міністерство юстиції та Департамент поліції обмірковують питання про надання права азилу 4 - 5 тисяч скитальцям, головні старшим людям, які проживають в різних швайцарських таборах та на приватних помешканнях. Можливо, що дітям буде надано швайцарське громадянство.

ЛОНДОНСЬКА газета "Дейлі Мірор" пише, що з таборів ДП в Німеччині незабаром зможе переїхати 20.000 жінок на працю в текстильних фабриках.

УРЯДОВЦІ американського військового управління перевіряють плян, на основі якого власність та особисте безхазяйне майно передаватиметься у великій кількості переміщеним особам /ДП/ в американській окупаційній зоні.

НА ЗАСІДАННІ лондонської конференції заступників міністрів закордонних справ в справі мирового договору з Німеччиною делегат Радянської України І.Сенін домагався розв'язання українських таборів у Німеччині і репатріації українців на батьківщину.

НА МОСКОВСЬКІЙ конференції "чотирьох" англійський міністр закордонних справ Бевін заявив, що Англія не думає насильно репатріювати втікачів. У відповідь на це Молотов сказав, що Совети не мають тієї думки, щоб також репатріювати їх, але хотіли б, щоб втікачів "обмежити" в їх привілеях. Тільки невідомо в яких саме.

ВИВЧАЙ ЕСПАНСЬКУ МОВУ

Хто збирається їхати до країн Південної Америки хай обов'язково купить собі новий друкований українською мовою на 5 1/2 арк. підручник еспанської мови: "Вивчай еспанську мову". У книжці надруковано коло 5 тис. слів та різних зворотів на всякий випадок життя. Видання англійської зони. Ціна 15 РМ. Замовляти в кооп. "КОС", Мюнхен, Розенгаймерштр. 46 а.